

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2690-17

meddelad i Stockholm den 26 juni 2018

KLAGANDE OCH MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPART OCH KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Filip Savic
Advokatfirman Sundberg & Savic HB
Box 17168
200 10 Malmö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Skatterättsnämndens beslut den 4 maj 2017 i ärende dnr 33-16/D

SAKEN

Förhandsbesked om inkomstskatt

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked.

Högsta förvaltningsdomstolen avslår yrkandet om ersättning för kostnader.

BAKGRUND

Utbetalningar från pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar behandlas på olika sätt vid beskattningen. En försäkring är en pensionsförsäkring om den

Dok.Id 194437

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

uppfyller vissa s.k. kvalitativa villkor som anges i 58 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL. Men även en försäkring som inte uppfyller de kvalitativa villkoren ska under vissa förutsättningar anses som en pensionsförsäkring, vilket framgår av kapitlets 5 §. Med kapitalförsäkring avses en livförsäkring som inte är en pensionsförsäkring.

Som huvudregel gäller att utbetalningar från pensionsförsäkringar beskattas som inkomst av tjänst enligt 11 kap. 1 § IL medan utbetalningar från kapitalförsäkringar är skattefria. En utbetalning från en försäkring, som trots att den inte uppfyller de kvalitativa villkoren ändå ska anses som en pensionsförsäkring, ska dock enligt 43 § inte tas upp till den del den skattskyldige inte fått göra avdrag för premier som han betalat för försäkringen.

AA arbetade tidigare för Förenta Nationernas flyktingorgan UNHCR. Som FN-tjänsteman omfattades han av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, vilket innebar att lönen från FN inte beskattades i Sverige. Från bruttolönen gjorde arbetsgivaren ett avdrag, benämnt ”staff assessment”, som sattes av till en skatteutjämningsfond. Fonden får tas i anspråk för ersättning till sådana anställda som betalar skatt på lönen i sina hemländer och för att kompensera de stater som inte beskattar lönen.

AA är genom arbetet för UNHCR ansluten till United Nations Joint Staff Pension Fund (UNJSPF). Avgifterna till UNJSPF bekostas till två tredjedelar av arbetsgivaren och till en tredjedel av den anställde. AA har uppnått den för honom ordinarie pensionsåldern på 62 år och han kan därför börja lyfta pension från UNJSPF. Huvudregeln är att pensionen utbetalas livsvarigt genom periodiska utbetalningar men det finns möjlighet att få upp till en tredjedel av pensionskapitalet utbetalat som ett engångsbelopp.

AA ansökte om förhandsbesked hos Skatterättsnämnden för att få veta om pensionen från UNJSPF ska anses utbetald till följd av en pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § IL (fråga 1). Om så är fallet ville AA veta om bedömningen ändras om han väljer att ta ut ett engångsbelopp (fråga 2). Vidare ville han veta

Mål nr
2690-17

om ett engångsbelopp som betalas ut i samband med att tjänsten avslutas anses ha betalats när han fortfarande har ställning som tjänsteman hos FN och därmed omfattas av skattefrihet (fråga 3). Eftersom AA inte fått göra avdrag för de premier han betalat ställde han slutligen frågan om bestämmelserna i 11 kap. 43 § IL medför att någon del av pensionen är skattefri (fråga 4).

Skatterättsnämnden konstaterade att Högsta förvaltningsdomstolen i RÅ84 1:25 bedömt att pension från UNJSPF är att anse som pension utbetald till följd av försäkring och att det inte fanns anledning att nu göra någon annan bedömning. Med hänsyn bl.a. till de restriktioner som finns vid återköp och att villkoren för försäkringen när det gällde pensioneringsändamål inte avvek i någon avgörande mån från villkoren i 58 kap. IL, ansåg nämnden att kommande utbetalningar får anses gjorda till följd av pensionsförsäkring (fråga 1 och 2). Eftersom ställningen som FN-tjänsteman upphör innan pensionen börjar betalas ut omfattas ett engångsbelopp enligt nämnden inte av skattefrihet (fråga 3) och slutligen konstaterade nämnden att inte någon del av utbetalningarna kan undantas från beskattning med stöd av 11 kap. 43 § IL (fråga 4).

YRKANDEN M.M.

Skatteverket yrkar att förhandsbeskedet ska fastställas.

AA yrkar i första hand att förhandsbeskedet ska ändras på så sätt att pensionen från UNJSPF ska anses utbetald från en kapitalförsäkring och i andra hand att en utbetalning av ett engångsbelopp ska omfattas av skattefrihet. Om inte hela pensionen anses skattefri yrkar han att i vart fall en del av den ska undantas från beskattning med stöd av 11 kap. 43 § IL. AA yrkar även ersättning för ombudskostnader i Högsta förvaltningsdomstolen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Rättslig reglering m.m.**

Enligt 58 kap. 2 § IL är en försäkring en pensionsförsäkring om den uppfyller vissa kvalitativa villkor. Ett av dessa är enligt 4 § att försäkringen ska ha meddelats i en försäkringsrörelse som bedrivs från ett fast driftställe i Sverige eller inom EES.

Av 5 § framgår att även en försäkring som inte uppfyller de kvalitativa villkoren under vissa förutsättningar ska anses som en pensionsförsäkring förutsatt att försäkringen huvudsakligen avser ålders-, sjuk- eller efterlevandepension. Vidare krävs, såvitt nu är av intresse, att arbetsgivaren har betalat premier under den försäkrades bosättning eller förvärvsarbete utomlands utan att betalningen räknats som inkomst för den försäkrade vid beskattningen i det landet och att detta förvärvsarbete är den försäkrades huvudsakliga förvärvsverksamhet.

Av 11 kap. 1 § IL framgår att pension som huvudregel tas upp som intäkt av tjänst. Av 43 § första stycket 1 framgår dock att pension från en sådan försäkring som enligt 58 kap. 5 § anses som pensionsförsäkring inte ska tas upp till den del den skattskyldige inte fått göra avdrag för premier som han betalat för försäkringen. Enligt tredje stycket beaktas avdrag och beskattning både i Sverige och utomlands och med avdrag likställs skattereduktion eller liknande skattelättnad utomlands.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet RÅ84 1:25 funnit att pension från UNJSPF utgår till följd av försäkring. Försäkringen ansågs vara en kapitalförsäkring eftersom den inte hade meddelats här i landet, vilket vid den tiden var ett krav för att en försäkring skulle anses som en pensionsförsäkring. Före den 1 januari 1969 fanns inget sådant krav och den del av försäkringen som svarade mot premier som hade betalats före den tidpunkten ansågs därför utgöra en pensionsförsäkring.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

De frågor som AA har ställt till Skatterättsnämnden bygger på förutsättningen att den verksamhet som UNJSPF bedriver utgör försäkringsrörelse och att pension utgår på grund av försäkring. Högsta förvaltningsdomstolen har i den frågan inhämtat yttrande från Finansinspektionen vars uppfattning är att den verksamheten som UNJSPF bedriver kan anses utgöra försäkringsrörelse enligt svensk rätt och att pension från UNJSPF med hänsyn till detta måste anses utgå på grund av försäkring. Högsta förvaltningsdomstolen finner inte anledning att göra någon annan bedömning.

Fråga 1 och 2

Försäkringen har inte meddelats i en försäkringsrörelse som bedrivs från ett fast driftställe i Sverige eller inom EES. Den är därmed inte en pensionsförsäkring enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § IL.

För att försäkringen trots det ska klassificeras som en pensionsförsäkring krävs att villkoren i 58 kap. 5 § IL är uppfyllda. Av lämnade förutsättningar framgår att arbetsgivaren har betalat premier för försäkringen under den tid AA arbetat utomlands. Vidare framgår att premiebetalningen inte har räknats som inkomst för honom i något land och att arbetet vid UNCHR har varit hans huvudsakliga förvärvsverksamhet. Avgörande är därför om försäkringen huvudsakligen avser ålders-, sjuk- eller efterlevandepension.

Av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande som refereras i RÅ84 1:25 kan ingen annan slutsats dras än att försäkringen då ansågs uppfylla samtliga villkor för att klassificeras som en pensionsförsäkring bortsett från det då gällande kravet på att försäkringen skulle ha meddelats i en försäkringsrörelse här i landet. Det betyder att den ansågs tillgodose det lagstadgade pensioneringsändamålet. Annat har inte framkommit i målet än att försäkringsvillkoren i princip är oförändrade sedan dess. Kravet på att försäkringen huvudsakligen avser ålders-, sjuk- eller efterlevandepension är således uppfyllt.

Mot denna bakgrund instämmer Högsta förvaltningsdomstolen i Skatterättsnämndens bedömning att utbetalningar till AA från UNJSPF får anses gjorda till följd av pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § IL och att detta gäller även för det fall AA väljer att ta ut ett engångsbelopp.

Fråga 3

Frågan är därefter om den skattefrihet som AA åtnjutit i Sverige i sin egenskap av tjänsteman inom FN även gäller för det fall att ett engångsbelopp betalas ut i samband med att tjänsten avslutas.

Pension kan – i samband med att tjänsten avslutas – betalas ut i form av ett engångsbelopp med en tredjedel av pensionskapitalet. Som Skatterättsnämnden konstaterat innebär detta att anställningen upphör innan pensionen börjar betalas ut, oavsett på vilket sätt utbetalning sker. Detta medför, enligt Högsta förvaltningsdomstolen, att ett engångsbelopp som betalas ut inte omfattas av skattefrihet enligt lagen om immunitet och privilegier i vissa fall (se RÅ 1971 ref. 9).

Fråga 4

Pension från en pensionsförsäkring ska enligt 11 kap. 43 § IL inte tas upp till beskattning om den skattskyldige inte fått göra avdrag för premier som han betalat för försäkringen. Vid tillämpningen ska avdrag och beskattning både i Sverige och utomlands beaktas. Frågan är om den ”staff assessment” som arbetsgivaren drar från AAs lön kan jämföras med en nationell skatt och om det förhållandet att avdraget görs på bruttolönen och premierna således betalas av hans nettolön innebär att han nekats avdrag för premierna.

Utformningen av bestämmelsen talar enligt Högsta förvaltningsdomstolen för att den enbart omfattar beskattning i en stat och inte uttag av avgift till en organisation (jfr prop. 2008/09:136 s. 23 f.). Mot bakgrund av detta kan ”staff assessment” inte jämföras med en nationell beskattning. Att ”staff assessment”,

Mål nr
2690-17

genom avsättning till en skatteutjämningsfond och efterföljande ianspråktagande av fonden, kan komma att tillgodoräknas enskilda stater föranleder ingen annan bedömning. Det innebär att inte någon del av utbetalningarna från UNJSPF kan undantas från beskattning med stöd av 11 kap. 43 §.

Ersättning för ombudskostnader

Enligt 20 § lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor gäller bestämmelserna om ersättning för kostnader i 43 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) endast om det Allmänna ombudet hos Skatteverket har ansökt om förhandsbesked. I förevarande fall är det AA som ansökt om förhandsbesked. Yrkandet om ersättning för kostnader ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Margit Knutsson, Anita Saldén Enéus, Per Classon, Leif Gäverth och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Camilla Wernkvist.